

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

-

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen sääntelyn keventäminen on positiivinen asia. Nykyinen järjestämislupamenettely on kohtuuttoman hidas ja työllistävä. Toiminnanohjauksen kokeilu saattaa kuitenkin koulutuksenjärjestäjät eriarvoiseen asemaan. Kokeiluluvan saaville annetaan vapaus ja loput koulutuksenjärjestäjät jäävät vanhan lupamenettelyn armoille. Asetusluonnoksessa on lueteltu rajoitettavat tutkinnot. Rajoitettaviin tutkintoihin tulisi lisätä maatalousalan perustutkinnon eläintenhoidon osaamisala erikoistuneiden oppilaitosten aseman turvaamiseksi.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoituslakiesityksessä ehdotetaan erityisen tuen kertoimen poistamista vaikka lakiluonnoksen esittelyteksteissä mainitaan, että neljännes peruskoulua käyvistä perusopetuksen opiskelijoista saa tehostettua tukea tai erityistä tukea. Erityisen tuen kertoimen poistaminen tekee pienryhmien opetuksen tappiolliseksi, joka tulee johtamaan erityistä tukea tarvitsevien ohjautumiseen yleisryhmiin ja todennäköisemmin pudokkaiksi. Se johtaa syrjäytymisriskiin. Lisäksi opettajien kuormitus kasvaa erityisopiskelijoiden integraation myötä.

Perusrahoituksen määräytymisperusteiden muuttaminen tuloksellisuutta korostaviksi on periaatteessa kannatettava esitys. Koko tutkinnon suorittaminen tulisi kuitenkin huomioida rahoituksessa myös jo aiemmin toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osalta. Työelämän muutokset edellyttävät aikuisilta uranvaihtoja ja siihen tarvitaan koko tutkintoa.

Ammatillisen koulutuksen asetuksessa rahoituksen laskentaperusteista esitetään kustannusryhmien 1-5 kertoimien radikaalia muuttamista. Kertoimien äärevöittäminen johtaa erikoistuneilla koulutuksenjärjestäjillä kohtuuttomiin muutoksiin. Kustannusryhmän 1 kerroin on liian alhainen. Toisaalta ryhmien 4 ja 5 kertoimien nostaminen vaikuttanee tutkintojen sijoittumiseen kustannusryhmiin epäedullisesti.

Luonnonvara-alan koulutukset ovat maamme huoltovarmuuden kannalta äärimmäisen tärkeitä ja lähes kaikilla kalatalouden, maatalouden, metsätalouden ja puutarhatalouden aloilla on suorittavien työntekijöiden osajista työvoimapula. Siitä huolimatta asetuksesityksessä esitetään maatalouden ja metsätalouden perustutkintojen pudottamista koriin 3. Luonnonvara-alan laadukas koulutus edellyttää koulutiloja ym. oppimisympäristöjä ja uudenaikaista konekanta. Mikäli koulutiloja ei voida enää ylläpitää, muuttuu opetus teoreettiseksi tai virtuaaliseksi ja käytännön taitojen opetus jää työelämässä opittavaksi. Rahoituksen pudotus tulee johtamaan koulutilojen lakkautuksiin ja erikoistuneiden oppilaitosten toimintaedellytysten loppumiseen. Kertoimia tulee tarkistaa ja maa- ja metsätalouden perustutkinnot tulee palauttaa koriin 4. Luonnos on huoltovarmuuden osalta hallitusohjelman tavoitteiden vastainen.

Koulutilojen kustannukset eivät näy Opetushallituksen kustannuspohjissa opetuksen kuluina. Peimarin koulutuskuntayhtymän maatalous- ja metsäalan perustutkintojen (kori 4) opetuksen kustannuksia ilmoitettiin ohjeistuksen mukaan vuonna 2023 yhteensä 1,691 miljoonaa euroa. Maa- ja metsätiloihin kohdentuvia kustannuksia koulutuskuntayhtymällä oli sen lisäksi 456 000 euroa. Rahoitus ei siis huomioi maa- ja metsätalouden op-pimisympäristöjen kustannuksia täysimääräisesti. Koulutilojen tuotot eivät mahdollista nykyaikaisten investointien toteuttamista, jolloin koulutilojen ylläpito käy mahdottomak-si.

Tutkinnonosiin ja kertoimiin liittyy epäoikeudenmukaisuuksia. Metsäalan perustutkinnossa on kaikille osaamisaloille yhteisiä ammatillisia tutkinnonosia. Osa koulutuksenjärjestäjästä kouluttaa ko. tutkinnonosat korin 3 hinnalla ja ns. metsäkonekoulut korin 5 hinnalla.

Asetusluonnoksessa ehdotetaan lähes kaikkien ammatti- ja erikoisammattitutkintojen siirtämistä rahoituskoriin 1. Lakiluonnoksen tavoitteena on, että aikuisopiskelijat suorittaisivat perustutkintojen sijaan ammattitutkintoja ja valmistuisivat nopeammin. Alan vaihtajille uuden tutkinnon osaamisen hankkiminen edellyttää toimivia oppimisympäristöjä ja käytännön harjoittelua. Laadukas ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opetus ei luonnonvara-alalla ole mahdollista korin 1 kertoimella. Tutkinnot tulee siirtää koriin 2. Puhevammaisen tulkin erikoisammattitutkinto vaatii runsaasti lähiopetusta lain-säädännön vuoksi. Puhevammaisen tulkin erikoisammattitutkinto tulee myös siirtää koriin 2.

Kokonaisuutena lakiesitys ei tuone monialaisille koulutuksenjärjestäjille suuria muutoksia. Sen sijaan erikoistuneille koulutuksenjärjestäjille rahoitusleikkaus on kohtuuton. Rahoitusvaikutukset tulee tarkistaa alakohtaisesti.

Lakimuutosta perustellaan rahoituksen yksinkertaistumisella. Kertoimien vähentämisen vaikutus on kuitenkin näennäinen. Lakiesityksen kustannusvaikutuksia on esimerkiksi täysin mahdoton arvioida. Ennustettavuus paranee ainoastaan neljän vuoden kiintiöiden osalta, joskin sekin muutos on joustamaton ja neljä vuotta on pitkä aika.

Rahoituslain muuttaminen samanaikaisesti, kun on päätetty ammatillisen koulutuksen 100 miljoonan euron leikkauksesta kehysriihessä, johtaa etenkin erikoistuneiden oppilaitosten osalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Villa Satu
Peimarin koulutuskuntayhtymä - Peimarin koulutuskuntayhtymän
yhtymähallitus